

КРИМСЬКІ ГОРИ — фізико-географічна (ландшафт-на) гірська система на Півдні [Кримського півострова](#). Простягається на 180 км із Пд. Зх. на Пн. Сх. від мису Фіолент побли. Севастополя до мису Іллі побли. м. Феодосія. Шир. гір. смуги до 60 км, площа 6765 км². К. г. утворилися під час формування альпій. складчастої системи на Крим. мегаантиклінорії. У неоген-четвертин. періоді у рельєфі виділилися 3 майже паралел. пасма з крутими пд. і пологими пн. схилами: [Головне пасмо Кримських гір](#) (найвище, макс. вис. 1545 м, г. *Роман-Кош*), [Внутрішнє пасмо Кримських гір](#) (738 м, г. *Кубалач*), [Зовнішнє пасмо Кримських гір](#) (344 м, г. *Казанташ*). Пасма розділені ерозійно-тектон. поздовж. зниженнями (субсеквент. долинами), у багатьох місцях розсічені попереч. (консеквент.) річк. долинами, які іноді є каньйоноподібними. К. г. — складчасто-брилова система, що входить до Середземномор. рухливого поясу. Складені осадовими гір. породами тріас-юрського (аргіліти й алевроліти фундаменту гір. споруди), юрського, крейдяного палеоген. та неоген. віку (вапняки, конгломерати, мергелі, глини), а також незнач. кількістю юрських вулкан. порід (ефузив. та інтрузив. генезису). На Пн. межує з платформно-рівнин. частиною п-ова, на Пд. — із Чорним морем. Характерні типові скельні стіни та схили, нагірні плато (яйли) з числен. карст. утвореннями (див. [Кримські печери](#)), ерозійні гори-останці, куести та ін. форми рельєфу, що визначають мозаїчну картину екотопів. Налічується бл. 1300 карст. порожнин (печер, шахт, колодязів), понад 8500 карст. лійок. У передгір'ї сформувалися оригін. куест. пасма. Найдовшою серед карст. порожнин К. г. є печера [Кизил-Коба](#) (21,5 км), найглибшою — *Солдатська* (517 м). У К. г. з корис. копалин видобувають флюсові, мармуроподібні та мохуваткові вапняки, габро-діабази. Клімат змінюється від вологого, з помірно холодною зимою на яйлах (середня температура липня +15,6 °С, лютого — до -3,8 °С; річна кількість опадів понад 1000 мм) до напівзасушливого, теплого, з м'якою зимою в передгір'ї (середня температура липня +21,2 °С, січня — до -0,5 °С; річна кількість опадів бл. 500 мм) та серед-

земномор., посушливого, спекотного, з помірно теплою зимою на Пд. березі Криму (середня температура липня +23,7 °С, лютого — до +3,8 °С; річна кількість опадів бл. 600 мм). У К. г. відомо понад 2600 джерел, тут беруть початок майже всі річки п-ова. У цьому регіоні ростуть бл. 2350 видів та підвидів судин. рослин (92,5 % флори Крим. п-ова), зокрема 205 видів, занес. до Червоної книги України. У деревостані переважають широколистяні ліси (дуби пухнастий та скельний, граб і бук звичайні), значні площі займають хвойні (сосни кримська та звичайна), а також розріджені ліси (граб східний, дуби пухнастий та скельний, паліурус, види глоду, шипшини). Серед рідкіс. видів — ялівець високий, суничне дерево червоне, чист кримський, бл. 50 видів зозулинцевих тощо. З 63-х видів та підвидів ссавців, поширених на п-ові, 20 представлених у К. г. (олень шляхетний, муфлон європейський, підковоноси малий і південний та ін.). У К. г. виокремлюють 3 ландшафтні області: Крим. ліс. середньогір'я (Гол. пасмо К. г., 1565 км²), Крим. розрідженоліс. субсередземномор'я (Пд. берег Криму, 1255 км²) та Крим. лісостеп. передгір'я (Внутр. і Зовн. пасма та міжпасмові зниження на Пн., 3945 км²). Для кожної з цих областей характерний певний набір генетично однорід. видів ландшафтів (див. [Гірські ландшафти](#)). У К. г. зосереджено 120 територій та об'єктів природно-заповід. фонду, зокрема 40 територій заг.-держ. значення ([Карадазький природний заповідник](#), [Кримський природний заповідник](#), [Ялтинський гірсько-лісовий природний заповідник](#), а також природ. заповідник *Мис Март'ян*). К. г. — важливий район екотуризму.

Рекомендована література

1. Ена В. Г. В горах и на равнинах Крыма. Сф., 1973;
2. Багрова Л. А., Боков В. А., Багров Н. В. География Крыма. К., 2001;
3. Ена В. Г., Ена Ал. В., Ена Ан. В. Краткий географический словарь Крыма. Сф., 2011.

[В. Г. Ена](#), [О. В. Ена](#), [А. В. Ена](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Кримські гори / В. Г. Єна, О. В. Єна, А. В. Єна // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-1111>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).